

Službeni naziv: Republika Hrvatska

Površina: 56 594 km² (more 31 067 km²) – 25. po veličini u Europi

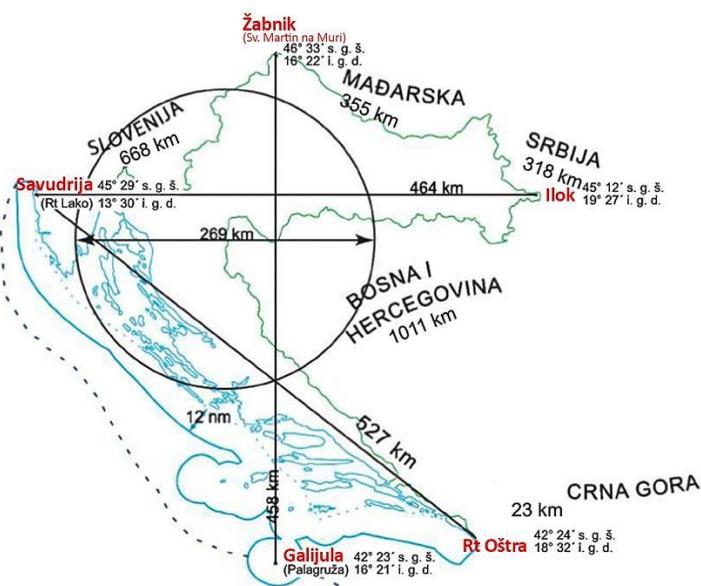
Broj stanovnika: 3,87 mil. st. (2021.)

Glavni grad: Zagreb (665 800 st – 2021.)

GEOGRAFSKI POLOŽAJ HRVATSKE

Srednjoeuropska, sredozemna i podunavska zemlja – položaj na dodiru različitih geografskih regija: sredozemne, alpske, podunavske i dinarske

GEOGRAFSKI SMJEŠTAJ I GRANICE

KRAJNJE TOČKE REPUBLIKE HRVATSKE

- istok – Ilok
- sjever – naselje Žabnik (Sveti Martin na Muri)
- zapad – Savudrija (rt Lako)
- jug – otočić Galijula (kod Palagruže)
- jugoistok – rt Oštra (Konavle)

GRANICE

- duljina kopnene granice: 2 375 km
- duljina morske obale: 6 278 km
- najdulja kopnena granica s Bosnom i Hercegovinom (1 011 km)
- najdulja granica na moru s Italijom (948 km)
- najkraća granica s Crnom gorom (23 km)

– Kulturno-civilizacijski krugovi koji su utjecali na Hrvatsku:

- Srednjoeuropski – katolicizam, protestantizam i judaizam – njemački jezik
- Sredozemni – katolicizam i talijanski jezik
- Jugoistočnoeuropeksi (balkanski) – pravoslavlje i islam – turcizmi

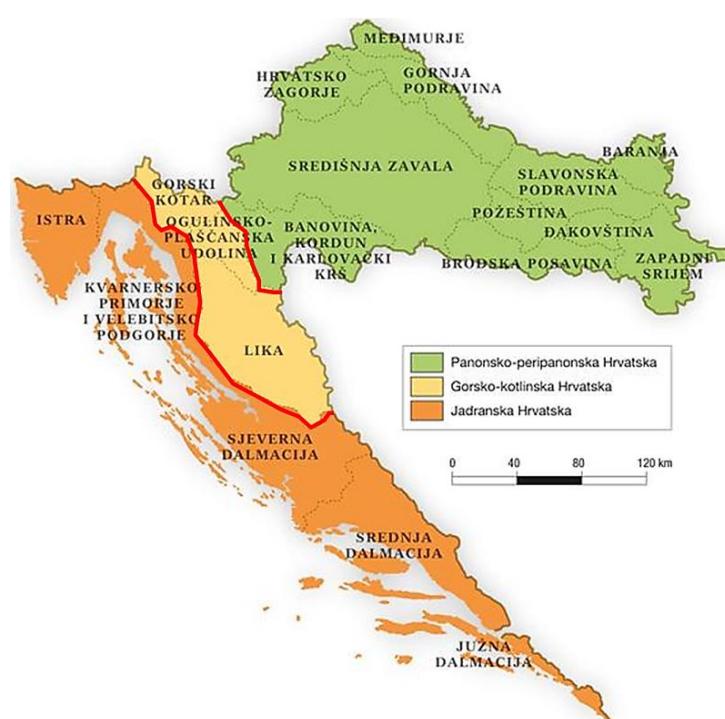
HRVATSKE GEOGRAFSKE, POVIJESNE I UPRAVNE REGIJE

3 PRIRODNOGEOGRAFSKE REGIJE HRVATSKE:

- Panonsko-peripanonska (54% teritorija, 67% stanovništva)
- Gorsko-kotlinska (14% teritorija, 2% stanovništva)
- Primorska ili jadranska (32% teritorija, 31% stanovništva)

TERITORIJALNO-SAMOUPRAVNI USTROJ RH:

- 21 županija
- 128 upravnih gradova
- 428 općina
- 4 NUTS regije: Sjeverna Hrvatska, Panonska Hrvatska, Grad Zagreb i Jadranska Hrvatska

TRADICIONALNE REGIJE HRVATSKE:

- Međimurje
- Hrvatsko zagorje
- Podravina
- Prigorje
- Moslavina
- Slavonija
- Baranja
- Srijem
- Turopolje
- Banovina
- Kordun
- Gorski kotar
- Istra
- Lika
- Ravni kotari
- Zagora
- Konavle
- Dalmacija

HRVATSKA I EUROPSKI PROMETNI SMJEROVI

- **Hrvatski prometni (gorski) prag** – najkraći put između panonsko-peripanonskog i primorskog dijela Hrvatske
- Hrvatska ima **križišni i tranzitni** položaj

PRIJEVOJI:

- Delnička vrata – 724 m
- Banska vrata – 1083 m
- Vratnik – 698 m
- Veliki Alan – 1406 m
- Oštarijska vrata – 928 m
- Mali Alan – 1045 m
- Prezid – 766 m

TUNELI:

- Mala Kapela – 5 821 m
- Sveti Rok – 5 679 m

paneuropski koridori koji prolaze Hrvatskom:

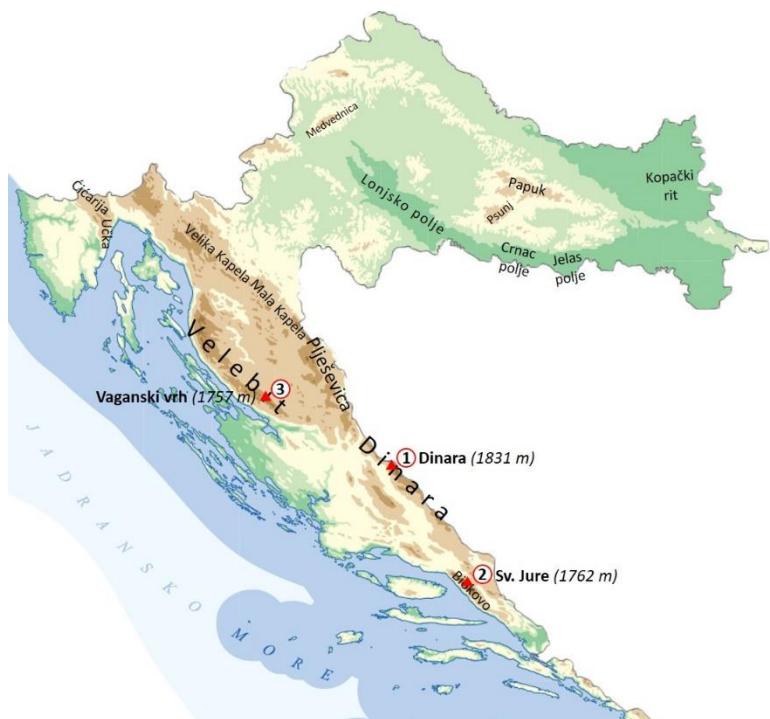
- X (Salzburg – Ljubljana – Zagreb – Skopje – Solun)
- Vb (Budimpešta – Zagreb – Rijeka)
- Vc (Budimpešta – Osijek – Sarajevo – Ploče)
- VII – rijeka Dunav (od Njemačke do Crnog mora)

RELJEF HRVATSKE

Reljef Hrvatske građen je od tri vrste stijena:

- **MAGMATSKE** (vulkanske)
  - 1% površine – **Papuk, Moslavačka gora, Medvednica te otoci Vis, Jabuka i Brusnik**
- **METAMORFNE** (preobražene)
  - 2 – 4% površine – **Psunj, Papuk, Moslavačka gora i Medvednica**
- **SEDIMENTNE** (taložne)
  - oko **95% površine** – vapnenci u primorskoj i gorsko-kotlinskoj Hrvatskoj, riječni nanosi u dolinama rijeka Save, Drave i Dunava
  - **nastaju taloženjem velike količine morskih organizama na morskem dnu** (u mezozoiku, prije 250 – 65 mil. god)
- danas se reljef RH oblikuje djelovanjem **tektonike ploča** (podvlačenjem Afričke pod Euroazijsku litosfernou ploču) i **djelovanjem vanjskih procesa** (kiša, snijeg, rijeke, vjetar, padinski procesi, more...)
- **posljednje ledeno doba** – prije **11 700 god.** razina Jadranskog mora se diže za oko 120 m – formirala se današnja obala – 1246 otoka i otočića
- **oblici reljefa Hrvatske:**
  - **KRŠKI**
    - **više od 50% površine**
    - vapnenci i dolomiti
    - **reljefni oblici:** kamenice (*površinom najmanji*), škrape, ponikve, krška polja (*površinom najveći*), uvale u kršu, špilje i jame
    - **špiljski sustav:** Lukina jama – Trojama – najveći u Hrvatskoj
    - špiljski ukras – sige (stalagmiti – *uzdižu se* i stalaktiti – *vise sa stropa*)
  - **RIJEČNI**
    - najčešći u panonsko – peripanonskoj regiji
    - **naplavne ravni (polozi), riječne terase i meandri**
    - **močvare** – najniži dijelovi poloja – Lonjsko polje, Crnac polje, Jelas polje i Kopački rit
  - **PADINSKI**
    - prisutni su u svim dijelovima Hrvatske
    - najizraženiji su u gorskim područjima na ogoljenim padinama
    - materijale koje su nanijeli **ledenjaci** nalazimo na Velebitu – Velika i Mala Paklenica, Veliko i Malo Rujno...
  - **OBALNI**
    - prisutan na jadranskoj obali
    - **jadranska obala se formirala prije 11 700 god.**
    - rijeke su oblikovale **delte** (Neretva) i **kanjone** (Cetina, Zrmanja i Krka)
    - **rijasi** – zaljevi nastali potapanjem riječne doline – Plominski zaljev i Novigradsko more
  - Hrvatska je **pretežno niska zemlja** – **79% teritorija ispod 500 m**
  - **najviše planine:** Dinara, Plješevica, Velika Kapela, Risnjak, Velebit i Biokovo; u panonskoj Hrvatskoj – Žumberačko gorje, Medvednica i Ivančica
  - **najviši vrhovi**
    1. Dinara – **Dinara** – 1 831 m
    2. Biokovo – **Sveti Jure** – 1762 m
    3. Velebit – **Vaganski vrh** – 1757 m

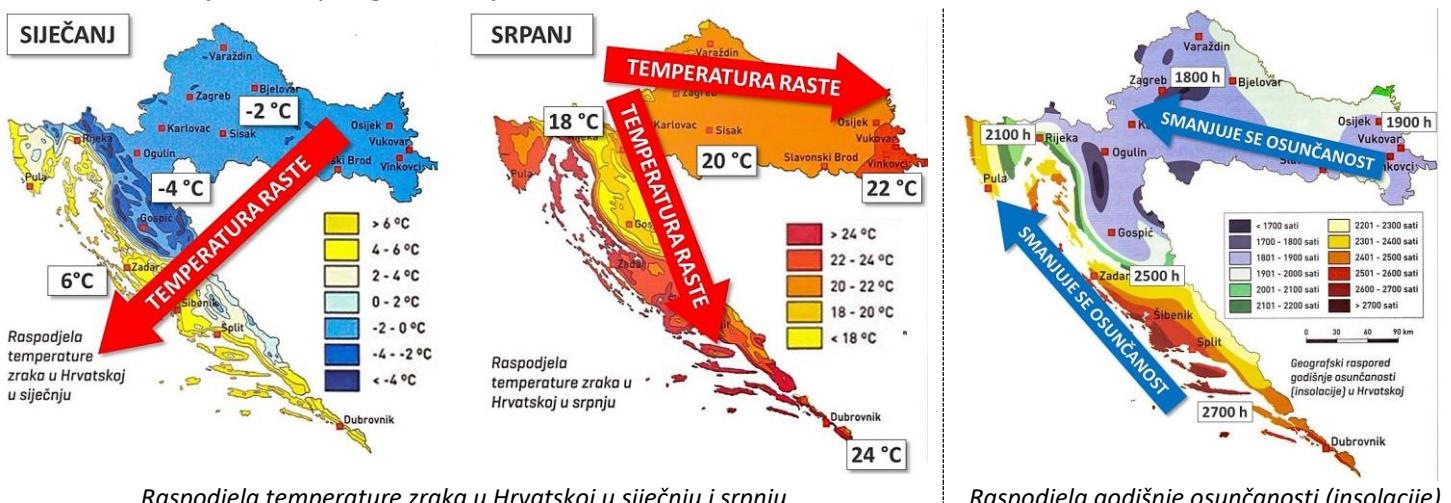

KLIMA HRVATSKE

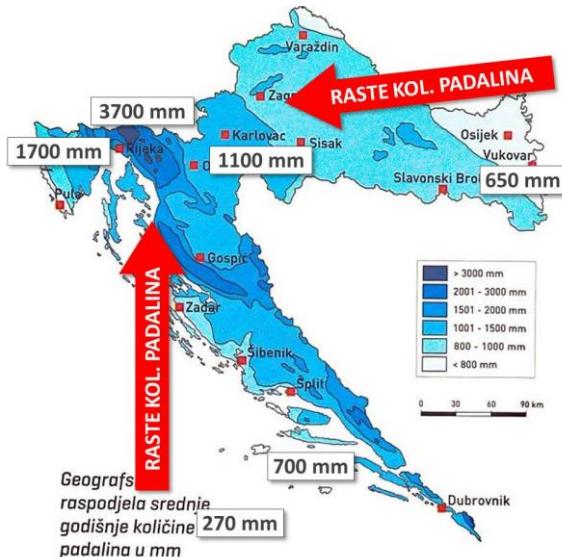
- **klimatski faktori** koji djeluju na klimu Hrvatske:
  1. **geografska širina** – umjerene geo. širine (od 42° do 46° s.g.š.)
  2. **odnos kopna i mora** – utjecaj Sredozemnog mora i Atlantika (Golfsk struja)
  3. **reljef** – pružanje reljefa – Alpe, Dinaridi i Panonska nizina
- **zračne mase** koje utječu na vrijeme u Hrvatskoj:
  1. **ciklone** – Islandska (zimi) i Genovska (kroz cijelu godinu)
  2. **anticiklone** – Azorska (ljeti) i Sibirska (zimi)
  3. **vrući zrak sa sjevera Afrike** – ljeti donosi vrućine i prljave kiše

UTJECAJ RELJEFA NA KLIMU HRVATSKE:

- **Dinaridi** sprječavaju protok hladnog zraka iz unutrašnjosti prema obali i toplog sa obale prema unutrašnjosti
- **Alpe** sprječavaju protok vlage sa zapada pa niži dijelovi (panonska Hrv.) imaju manje padalina od gorskih (gorsko-kotlinska Hrv.)
- **Panonska nizina** – propušta hladni zrak koji nosi Sibirska anticiklona
- **insolacija** – broj sunčanih sati godišnje
  - smanjuje se od juga prema sjeveru (primorska Hrv.) i od istoka prema zapadu (panonska Hrv.) – najviše sunčanih sati ima Hvar
- **temperature** rastu od kopna prema obali i od zapada prema istoku
  - utjecaj **kontinentalnosti** – istočni dio panonske Hrv. ima više temp. od zapadne
  - najniže temp. u gorskim dijelovima

- **količina padalina** – izražava se u mm
  - padaline donose ciklone – **Islanska i Genovska**
  - najviše padalina imaju **gorski predjeli** (*Risnjak – 3700 mm*), a najmanje pučina (*Palagruža – 270 mm*) i **istočni dijelovi** panonske Hrv. (*Vukovar – 650 mm*)
  - količina padalina se smanjuje **od zapada prema istoku i od kopna prema obali**
- **vjetrovi** – najvjetrovitiji dio je primorska Hrv.
  - na obali – **bura** (SI), **jugo** (JI) i **maestral** (SZ)
  - u unutrašnjosti se vjetrovi nazivaju po stranama svijeta – **sjevernjak** i **zapadnjak**
  - **zmorac** (puše danju s mora na kopno) i **kopnenjak** (puše noću s kopna na more)

Raspodjela srednje godišnje količine padalina u mm

Vjetrovi i smjerovi iz kojih pušu

Bura

- **hladan i suh vjetar** koji puše iz smjera **sjeveroistoka, okomito na obalu**
- nastaje prelaskom hladnog zraka preko planinske prepreke (Dinarida)
- zimi puše i do 160 km/h i izaziva zastoj ili prekid prometa prema otocima

Jugo

- puše kao **jugoistočni vjetar**, donosi **naoblaku, kišovito i toplo vrijeme** (nakupi se vlage prilikom prelaska preko Sredozemlja)
- ponekad donosi prašinu iz Afrike (blatne kiše)

Maestral

- **vjetar lijepog i vedrog vremena**, puše u toplom dijelu godine iz smjera **sjeverozapada**

DODATAK – KARTA

Reljef: planine, gore, krška polja i poloji

